

Vanhusten hoidon erityispiirteitä

Prof. Timo Strandberg

2007

Fysiologisten reservien ehtyminen = Homeostenosis

- alkaa jo 20. ikävuoden jälkeen!
  - etenee eri nopeudella eri elinjärjestelmissä
  - siihen vaikuttavat: ruokavalio ja muut elintavat, ympäristötekijät ja geenit
- ikääntyminen on hyvin yksilöllistä

RISKIT

5. Terminaalihoito
Sairaalatason pitkäaikaishoito

4. Vanhainkotihoito

3. Hauraat, laitosriskissä olevat
iäkkäät, tukia kotiin, toistuvia
sairaalahoitoja

2. Useita sairauksia, kotona
asuvat ikääntyvät

1. Hyvä toimintakyky,
1-3 sairautta, 1-5 lääketä
kotona-asuvat

85v -->

Liikuntakyvyn menetys,
vuodepotilaaksi joutuminen

80 – 85v -->

Akuutti tai krooninen toiminta-
kyvyn menetys, laitokseen
joutuminen

75 – 80v -->

Hauraus, akuutti toiminta-
kyvyn menetys tai sen hiipu-
minen, sairauksien
komplikaatiot

60 – 75v -->

Sairauksien
paheneminen,
komplikaatiot

Homeostenosis

- ei ole ristiriidassa ”terveen vanhuuden” kanssa
- äkillinen muutos ikääntyvän elintoiminnoissa johtuu yleensä sairaudesta
- ”normaalia” ikääntymistä voidaan jarruttaa riskitekijöiden – mm. kohonnut verenpaine, ylipaino, tupakointi, vähäinen liikunta – hoidolla
Näihin kuitenkin puututtava riittävän varhain!

Oireet voivat olla pahempia kuin tauti

- koska reservit ovat vähentyneet, kehittyvä sairaus voi puhjeta oireiseksi aiemmassa vaiheessa kuin nuoremmilla
- koska perussairaus ei ole välttämättä edennyt pitkälle, rajutkin oireet voivat talttua helpommin
- esim. sydämen vajaatoiminta, virtsaretentio, hyperosmolaarinen kooma

Heikoin lenkki pettää ensin

- koska elinjärjestelmät ovat heikentyneet eri tahtia, ”heikoin lenkki” määrää oireiston uuden sairauden ilmaantuessa
- vanhuksella tämä on usein aivot
→ sekavuus epäspesifi oire
- muita esimerkkejä: sydänoireet hypertyreosissa, vajaatoiminta sydäninfarktissa jne.

Poikkeavat löydökset tavallisia vanhuksilla

- Poikkeava löydös ei välttämättä ajankohtaisen ongelman syy
- Esimerkkejä: oireeton bakteriuria, rytmihäiriöt, jonkin verran kohonnut verensokeri
- Toisaalta monet poikkeavuudet eivät selity vanhuudella: anemia, impotenssi, depressio, sekavuus, muistamattomuus

Monitekijäisyys

- Samanaikaiset sairaudet ja monilääkitys tavallisia
- Vanhuuden oireyhtymät: huimaus, synkopee, lonkkamurtuma, inkontinenssi, sekavuus. dementia. Usein ei löydy vain yhtä ”syytä”
- Vaikka diagnoosi olisi oikeakin, hoidossa ollaan usein kuin harakka tervassa ”pyrstö tarttuu kun nokka irtoaa”

Pienistä yksittäisistä avuista voi olla yhdessä iso apu

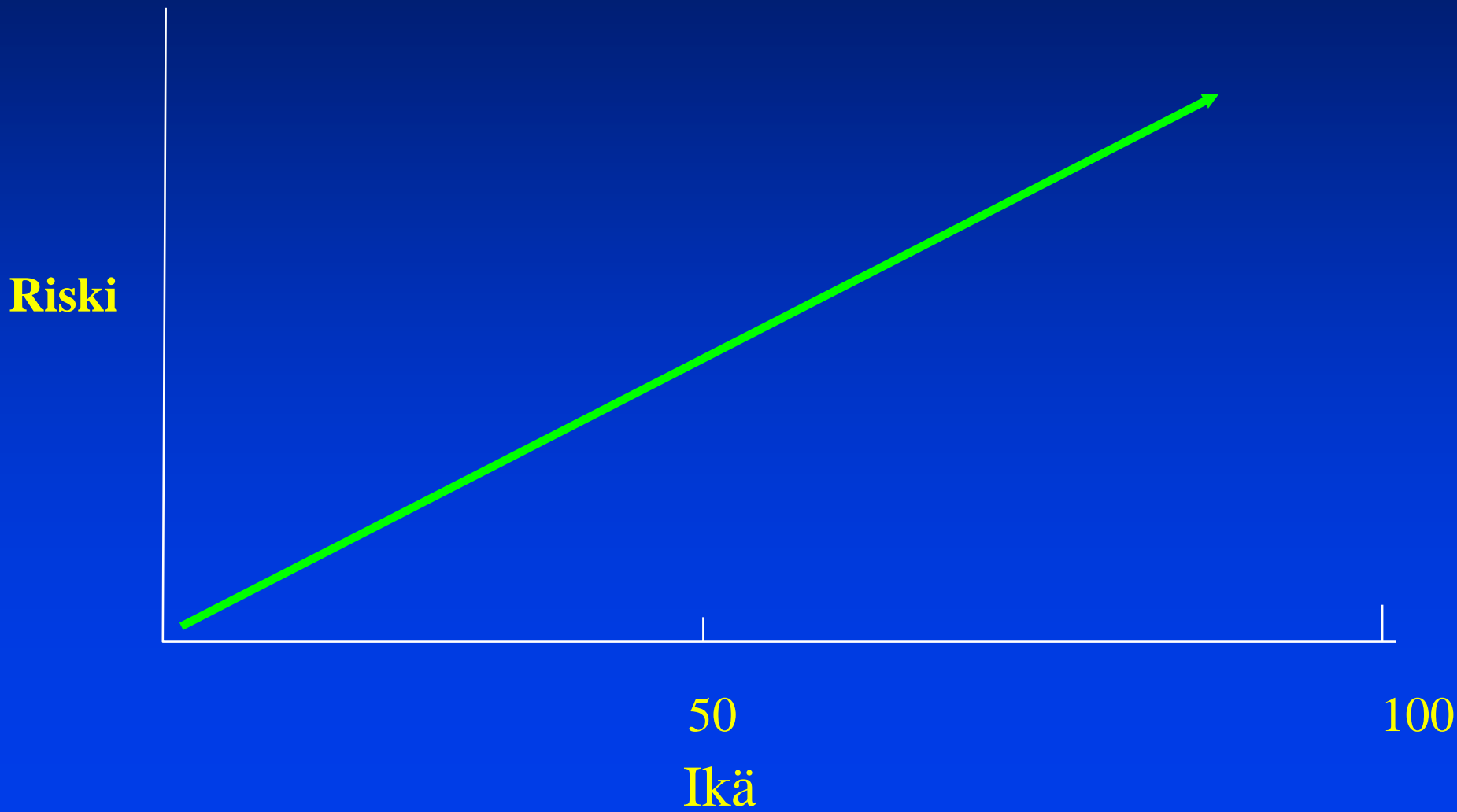
- Useat tasapainomekanismit voivat olla järkkyneet yhtäikaa
  - useat pienet korjaukset voivat hoitaa kokonaisuutta dramaattisesti
- Esimerkiksi: dementiapotilaan kokonaistilannetta autetaan hoitamalla mahdolliset näkö- ja kuulo-ongelmat, depressio ja sydämen vajaatoiminta

Prevention merkitys

- Koska sairaudet yleensä vaikuttavat vanhoihin voimakkaammin kuin nuorempiin, prevention hyöty on periaatteessa suurempi.
- Esimerkkinä influenssa- ja pneumokokkirokotukset

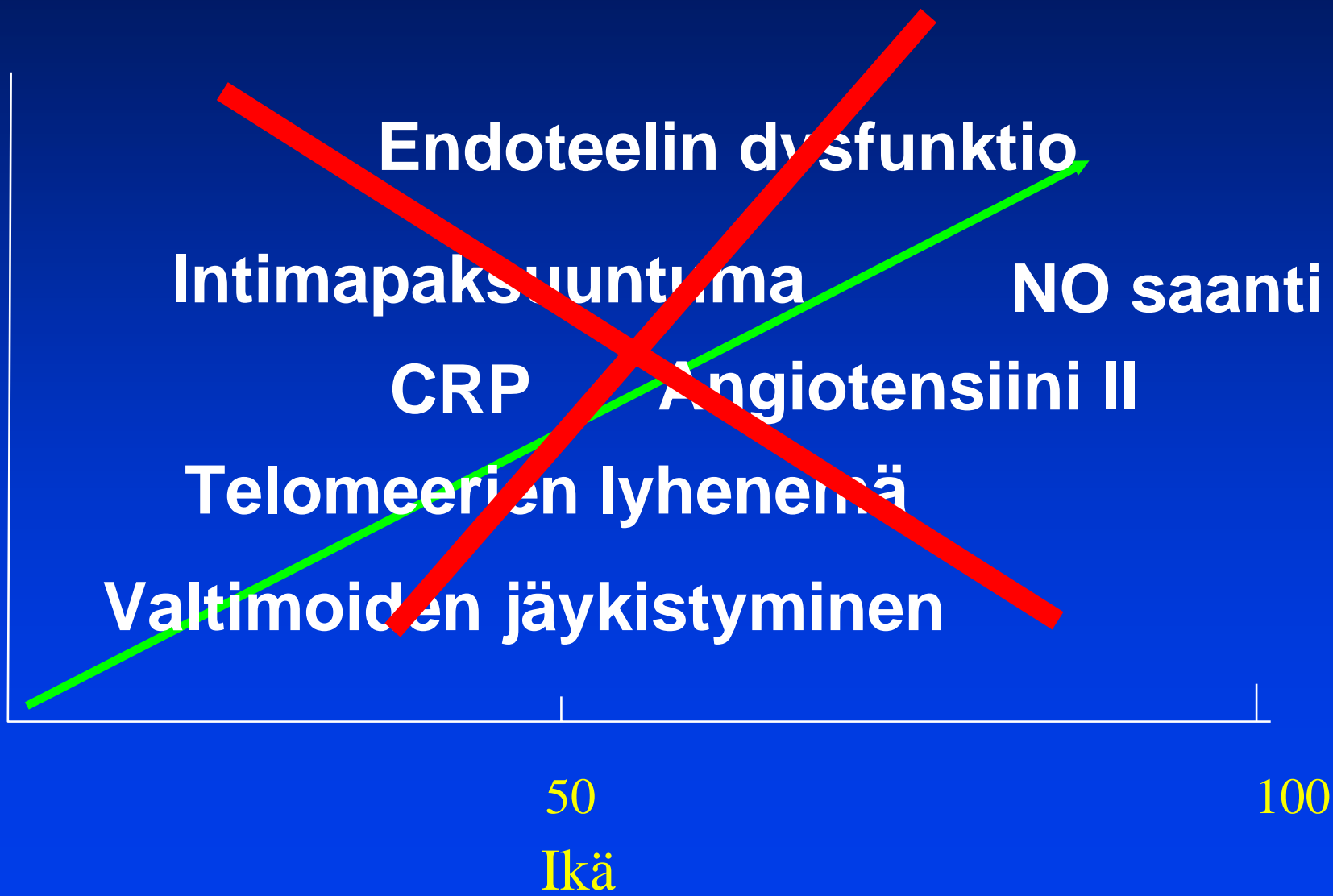
**Ikääntymiseen liittyviä ilmiöitä
voidaan hidastaa**

län merkitys valtimotautien riskitekijänä

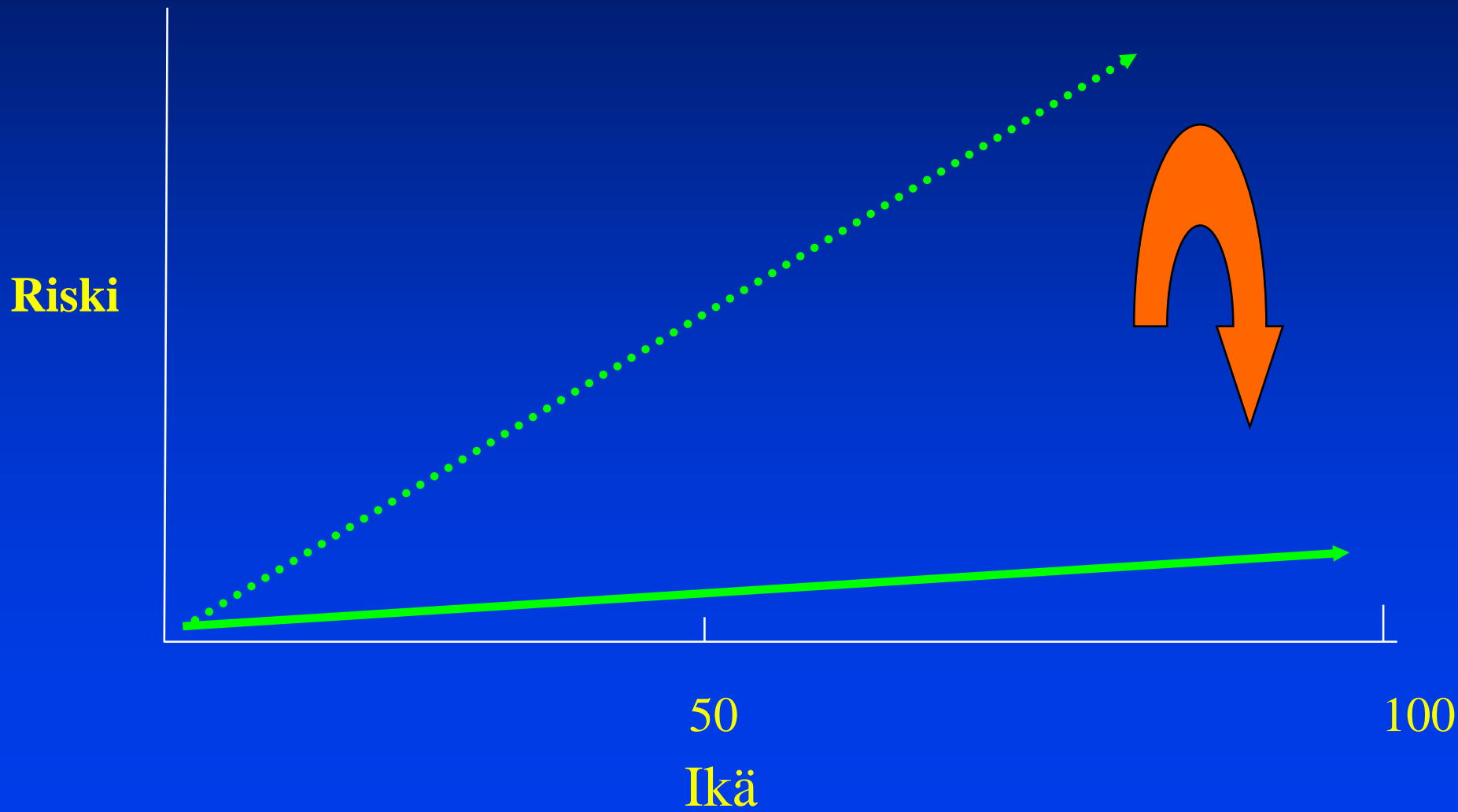

län merkitys valtimotautien riskitekijänä

Riski

län merkitys valtimotautien riskitekijänä

Preventio

- Kohonneen verenpaineen hoito ehkäisee aivohalvauksia hyvinkin iäkkäillä
- Liian tehokas hoito voi toisaalta aiheuttaa komplikaatioita
- Samaa pätee varfariinihoitoon
- Hoidon sivuvaikutukset eivät saa syödä hyötyä → yksilöllinen hoito